

30.12.3

141a (משנה ג) → 142a (סיום המסכת)

1. כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים: דברים כב, ו
 2. שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים: דברים כב, ז
 3. וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואתר יבוא אל המחנה וישב מחוץ לאהל ושבעת ימים: ויקרא יד, ח
 4. לא תעשק את רעהו ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט, יג
 5. והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגולה אשר גזל או את העשק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקדו אתו או את האבדה אשר מצא: ויקרא ה, כג
 6. כי תקצר קצירך בשדה ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולא למנה יהיה למען יברכה ה' אלהיך בכל מעשה ידיך: דברים כד, יט
 7. ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה לקצר ולקט קצירך לא תלקט: ויקרא יט, ט
 8. ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו: שמות יב, י
 9. אשריכם זרעי על כל מים משקחי רגל השור והחמור: ישעיהו לב, כ
 10. כבד את אביך ואת אמך כאשר צוה ה' אלהיך למען יאריך ימך ולמען ייטב לך על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך: דברים ה, טו
 11. למען תפוש את בית ישראל בלבם אשר נזרו מעלי בגלוליהם כלם: יחזקאל יד, ה
 12. ויאמר שמואל איד אלך ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבח לה' באתי: שמו"א טז, ב

I 2a obligation of sending the bird away

- a Even if: the bird returns 4 or 5 times – must send away, per v. 2 (שלח תשלח)
 - i challenge (student to רבא): why isn't שלח read to send away once and תשלח – twice?
 - ii answer: שלח alone implies sending away multiple times; תשלח extends to sending in spite of potential for מצוה
 - 1 challenge: without תשלח, why would we have thought that we don't send if the אם will be used for מצוה?
 - (a) explanation: the potential use is מ"ע, but sending is a מ"ע and ל"ת – no דחייה possible
 - (b) answer1: if he already took the mother – there is עשה (טהרת מצורע) vs. עשה (שלוח האם)
 - (i) note: this answer is only valid if we accept קיימו ולא קיימו – i.e. the ל"ת is violated when he didn't send it away; but if we accept ביטלו ולא ביטלו (ibid) – the ל"ת hasn't been violated until he killed it or broke its wings – still עשה vs. ול"ת
 - (ii) furthermore: according to ר' יהודה (ד) – there isn't even an עשה here
 - (c) answer2: (מר בר ר' אשי) if he took the mother in order to send her away – only עשה vs. עשה at this point
 - (d) question: why would we have thought to prefer עשה of טהרת מצורע over עשה of שלוח הקן?
 - (i) answer: since מצורע may not have relations (v. 3), it is a matter of בית שלום, for which even ה' Name is erased (סוטה) → סד"א → קמ"ל – שלוח האם טהרת מצורע עשה

- b If: he intends to send away the chicks and keep the mother – must still send her away, per האם
- c But if: he takes away the chicks and then returns them, after which she returns – exempt from שילוח

II ד משנה: dispute יהודה/חכמים if there are מכות once he takes the mother

- a ד' יהודה: if he takes the mother, gets מכות and doesn't send her away
- b חכמים: in that case, he sends her away and doesn't get מכות
 - i Reason: any ל"ת that has a קום עשה attached (as a response - "לאו הניתק לעשה") generates no מכות
- c analysis: ר' יהודה – clarification as to יהודה ר' – ר' אבא בר ממל
 - i lemma1: ר"י holds, as a matter of principle, that לאו הניתק לעשה is not an exemption from מכות
 - ii lemma2: ר"י generally holds that לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו, but here is an exception due to שלח → מעיקרא
 - 1 proposed resolution (מ' ראב"מ): ר"י ruled that גנג וגזלן receive מכות, in spite of vv. 4-5 → עליו
 - (a) challenge (ר' זירא): that ברייתא did not come from the schools of אושיעא ור' חייא ור' אושיעא – unreliable
 - (i) rather: from ברייתא ר"ח ור"א – taking שכחה or cutting פאה (vv. 6-7) generates מכות → הנל"ע לוקין עליו
 - (ii) rejection: perhaps that is due to wording there – מעיקרא implies תעזוב (שלח::)
 - 2 resolution (רבינא לר"א): ר"י interprets v. 8 as teaching that there are no מכות as it is לאו הניתק לעשה
 - (a) conclusion: יהודה ר' reason in our משנה is that "שלח" implies ab initio.
 - (b) note (ר' אידי לר"א): the wording of our משנה supports this – לוקה ואינו משלח, implying that שלח → מעיקרא
 - (i) rejection: perhaps it just means that sending it away wouldn't exempt him from מכות

III Miscellaneous rules of שילוח

- a *process of "shooing"*: רב יהודה – must be out of his hands
 i *דב הונא*: hold it by the legs (per v. 9)
 ii *דב יהודה*: by the wings – which are the bird's "legs"
- b *story*: man cut bird's wing (so it couldn't fly)- רב יהודה ordered that he be given מכות – then heal the bird and shoo
 i *challenge*: this doesn't follow חכמים (no מכות) nor ר' יהודה (no מצוה to send after getting מכות)
 ii *answer*: מכות מרדות דרבנן were מכות
- c *story*: man asked רבא about the identity of a bird, which was evidently טהור רבא surmised that he asked because he was unsure if one egg constituted an obligation to send (it does); after which רבא himself trapped and caught the bird
 i *challenge*: this might arouse suspicion (of inappropriate behavior on רבא's part)
 ii *answer*: he did it in a roundabout way so that no one would sense it
- d *משום דרכי שלום*: doves of a dove-cote must be sent, but one who steals them is liable משום דרכי שלום
 i *note*: if we would accept יוסי בר חנינא ר' יוסי's ruling that חצר makes a קנין even without the owner's awareness – they should be classified as פטור → מזומן
 1 *דב*: the egg generates חיוב שלוח when a majority is out – but the קנין doesn't happen until it falls to the floor (of the nest)
 (a) *question*: if so, why is there איסור גזל
 (b) *answer*: that refers to the mother
 (c) *alternatively*: the reference is to the eggs – but the owner has intent of קנין once a majority is laid
 2 *however*: now that רב is quoted by רב יהודה that a man may not take possession of the eggs before sending the mother away (per the sequence in the פסוק) – we can solve יוסי בר חנינא ר' יוסי חצר can't acquire what owner cannot
 (a) *challenge*: then why is there an איסור גזל; if he already sent it away, there is full גזל; if not, he must shoo
 (i) *answer*: when "thief" is קטן
 (ii) *challenge*: דרכי שלום is not responsible for קטן
 1. *answer*: father is responsible, משום דרכי שלום, to return eggs
- e *story*: רב יהודה gave rights of pigeon eggs to שמואל; רב יהודה instructed him to tap and raise nest to make קנין לוי
 i *question*: why not just suffice with סודר קנין; if it was עיר"ט (concern מוקצה) – identify the ones he wants for tomorrow
 ii *answer*: they weren't yet laid and לוי hand't yet made a קנין; the advice was for לוי (then use סודר to give to לוי) ...

IV 'משנה ה' Range of איסור

- a *he may not*: even take the bird for המצורע טהרת
 b *homily*: if שלוח הקן, which is such a "light" מצוה and costs nearly nothing, promises a great reward (v. 2)
 i *then*: how much more so with serious and grave מצוות of the תורה

V תחיית המתים – every מצוה in the תורה which indicates reward for fulfillment next to it depends on תחיית המתים

- a *example (that יעקב ר' has evidently witnessed)*: if a father directed his son (כאר"א – v. 10) to climb up and send away a mother (v. 2) and bring the chicks back and he fell off the ladder on the way down and died – his "long life" and "good days" must be in עולם הבא
 i *challenge*: perhaps the boy was planning a sin at the time (and was therefore punished)
 1 *answer*: הקב"ה doesn't reckon such plans as actions
 ii *challenge*: perhaps the boy was planning ע"ז – which הקב"ה does reckon as action (v. 11)
 1 *answer*: if vv. 2, 10 were about this world, the מצוות should have protected him from מחשבה רעה
 iii *challenge*: ר"א said that שלוחי מצוה are protected from harm
 1 *answer*: he was on his way back from performing the מצוה (?)
 2 *challenge*: but ר"א said that שלוחי מצוה are protected – coming and going!
 (a) *answer*: perhaps the ladder was weak, and if the damage is likely, we don't rely on שליחות מצוה (v. 12)
 iv *note*: had אחר known this resolution he wouldn't have become an apostate
 1 *background*: either he saw an even like this (כאר"א and שלוח הקן and the son died) or he saw חוצפית התורגמן ר' חוצפית התורגמן (after being killed by Romans) tongue lying in the dung-heap
 2 *he didn't understand*: that the "long days" and "good life" is alluding to טוב עולם שכולו ארוך, עולם שכולו טוב

הדרן עלך מסכת חולין

יהי רצון מלפניך יאר"א שייבנה בית המקדש במהרה בימינו

ותן חלקנו בתורתך